

Het blad voor alle roeiers

roe!

DECEMBER 2021 N° 47
LOSSE NUMMERS €5,95

TOKYO 2020
Roeireuzen faalden

LEERPROJECT
Bouw een boot

AAN HET WOORD
Ymkje Clevering

ROEI!ENQUÊTE
**ANDERHALF JAAR
CORONA**

St. Ayles Skiff

Scholieren Lelystad bouwen een boot

Vijf vwo-scholieren aan het Porteuem in Lelystad kwamen in 2019 met een bijzonder technasiumproject: ze wilden een boot bouwen. Na hun vertrek ligt er niet alleen een boot, maar een ook een vervolg met een open einde.

 Lorena (eind vierdeklasser) was in 2019 op zoek naar een uitdagend technasiumproject. Onder de naam *Onderzoek & Ontwerpen* gaan vijfdeklassers van het technasium aan de slag met een technisch probleem, meestal aangedragen door een bedrijf. Twee maanden later ligt er dan een rapport waarmee verder niks gebeurt. Maar wat moet je anders? 'Bouw toch een boot!' had docent Otto Kelderman gezegd. Toegegeven, voor hem als bootjesman en medeontwikkelaar van de Kelten-wherry (zie *Roel! 46*), viel de appel niet ver van de stam. Maar bij Lorena maakte het iets los. Wonend aan het water met een zeilboot aan de steiger had ze wel iets met boten, dus ging ze op zoek naar gelijkgestemde vriendinnen: Imre, Floor, Emma en Eden.

St. Ayles Skiff

Dat was het begin van *Boot Onderwijs Lelystad*, kortweg BOL, met als belangrijkste doelen: jongeren uit Lelystad laten kennismaken met watersport, schoollagen van vmbo tot gymnasium met elkaar verbinden en het leren concreet maken. De oprichting van BOL was ook het begin van een speurtocht naar verbindingen met de buitenwereld zoals de Bataviahaven en

Boot Onderwijs Lelystad:
kennismaken met watersport en
het concreet maken van leren.

de directeur daarvan, Joop van Diest. Hij deed ze het idee aan de hand om tochten te gaan maken naar de nabijgelegen Markerwadden. De meiden van BOL begonnen zich te realiseren dat een boot waarmee je zowel kan zeilen als roeien meer gebruiksmogelijkheden zou bieden. Zo kwamen ze op het spoor van een zee-

waardige roeiboot voor vier roeiers en een stuur, die geleverd wordt als bouwpakket: de St. Ayles Skiff (zie *Nieuwe Klassieker*).

Twee bouwpakketten

Met de financiering had BOL een meevaller. De drie middelbare scholen in Lelystad zaten in een groot nieuwbouwproces. Een gloednieuwe campus met de naam Porteuem zou vanaf de zomer 2021 plaats gaan bieden aan maar liefst 3.600 leerlingen. Een project dat de drie scholen en de leerniveaus binnen de scholen samen kon binden was meer dan welkom.

Middelbare scholieren uit Lelystad en hun zelfgebouwde St. Ayles Skiff.

BOL ontving negenduizend euro en kon daarmee twee bouwpakketten aanschaffen. Een jaar nadat Kelderman zijn leerlingen op het spoor van de botenbouw had gezet, konden de stevens gelijmd worden (zie *Hoe bouw je een St. Ayles Skiff?*).

Organisatie

Lorena, Imre, Floor, Emma en Eden hebben zelf geen multiplex aangeraakt. Dat was oorspronkelijk wel het idee, maar de organisatie vergde al hun tijd. Ze leerden contacten maken, mensen overtuigen en partijen verbinden. Ze leerden over hun verlegenheid heen te stappen. Ze leerden dat je concreet moet zijn in je vragen, en dat je regelmatig van je moet laten horen, bijvoorbeeld met een nieuwsbrief. Voor de bouw hadden ze een groep derdeklassers gerekruteerd. Het voelde alsof ze een bedrijf hadden opgezet, vertelden ze later. En ze beseften: dit is zo gaaf, het is zonde als dit maar één keer gebeurt. Dit moet gewoon elk jaar doorgaan. Dus sloten ze hun Meesterproef af met een uitgebreide overdracht.

Kampioenschap

Een deel van de oorspronkelijke bouwers vormden het nieuwe bestuur: Ruben, Jochem, Anique en Stijn. De boot, opgesteld naast een glazen wand, is nu zo goed als afgebouwd. Wat rest zijn bankjes – doften –, roer en riemen. En het schuur- en schilderwerk. Het nieuwe bestuur gaat uit van oplevering op 1 april 2022. Het volgende doel is dan de organisatie van een Nederlands kampioenschap St. Ayles Skiff voor jongeren, dat volgend jaar oktober zou moeten plaatsvinden. In Lelystad, de stad die waarvan het mooiste deel misschien wel buitendijks ligt. ▶

Onderwijs-campus Porteum, Lelystad.

De meiden van BOL in de technasiumwerkplaats van Porteum.

Nieuwe klassieker

De boot bestaat pas sinds 2009. Maar zodra je zo'n spitsgatsloep ziet als de St. Ayles Skiff, oogt dat bekend, klassiek zelfs. De ontwerper Ian Oughtred kreeg destijds van het Schotse visserijmuseum in Anstruther, aan de Noordzee nabij Edinburgh, de opdracht een kleine zeewaardige roeiboot te ontwerpen. Als inspiratie diende de *Fair Isle Yoal* - een traditionele overnaadse sloep uit de Shetland eilanden, met een goede reputatie onder ruige condities op zee. De naam St. Ayles was een verwijzing naar de middeleeuwse St. Ayles kapel die vroeger op de plek van het huidige museum stond, in de landstreek met de onvergetelijke naam East-Neuk. Ontwerper Oughtred kwam op een gestuurde boordvier met vaste bankjes. Zeven meter lang, 1 meter 70 breed en 150 kilogram zwaar. Alec Jordan (Jordan Boats) bouwde het prototype, en ontwikkelde het tot een bouwpakket. Het museum wilde de boot namelijk maximaal toegankelijk maken zodat

verschillende dorpen er makkelijk zelf een zouden kunnen maken. Daarmee hoopten ze de traditie van het sloeproeven op zee nieuw leven in te blazen. Het bouwpakket kost zo'n € 3.500 en vergt vijf- tot zeshonderd uur werk om er een boot van te maken. Na die winter waren er al zes St. Ayles Skiffs gebouwd die deelnamen aan de allereerste roeiregatta in de monding van de Firth of Forth. Daarna ging het vlot. Drie jaar later vond het eerste WK plaats in Ullapool, West-Schotland met deelnemers uit onder meer VS, Nieuw-Zeeland en, jawel, Nederland. Intussen, negen jaar verder, zijn er al meer dan driehonderd St. Ayles Skiffs gebouwd, waarvan ruim twintig in Nederland. Volgend jaar organiseert de Nederlandse club *Dutch St. Ayles Rowing Association DARA* zelfs het wereldkampioenschap, onder deelnemers bekend als 'SkiffieWorlds', zie skiffieworlds2022.com.

Hoe bouw je een St. Ayles Skiff?

Bestel voor ongeveer € 3.500 het bouwpakket en ontvang een stapel multiplex platen waarin alle vormen zijn uitgefreesd.

I. VOORBEREIDING

- Maak de voor- en achterstevens door een bundel latten te verlijmen tegen een dozijn klossen die de vorm van de contour aangeven. Altijd spannend als de lijklemmen losgaan.
- Lijm de stroken multiplex waaruit de huid van de boot is opgebouwd samen tot 'gangen' van de juiste lengte. Lijm twee lagen van 18 mm dik multiplex samen tot spanten.
- Schroef de vier spanten op de spantmallen.
- Stel de spantmallen ondersteboven op en lijn ze uit op een kniehoge kratconstructie.
- Plaats de voor- en achterstevens heel precies met behulp van stevensteunen.
- Leg de binnenkiel, het laatste onderdeel van de voorbereiding, die de voor- en achterstevens verbindt via de spantmallen.

II. BEPLANKING

- Leg de eerste gang, vanaf de kiel, met de spantmallen als ondergrond. Schuin voor de overgang naar de volgende gang de hele lengte af met bovenfrees of schaaf.
- Daarna komt de volgende gang, totdat na zes gangen aan beide kanten de huid compleet is.
- De binnenstevens maken voor en achter al deel uit van de romp. Bouw de buitenstevens daar overheen. Die dekt de kopse kanten van de gangen af.
- Breng de buitenkiel aan die vloeiend overloopt in voor- en achterstevens.
- Dit is het moment om de hele romp op te schonen en te schuren. Breng alvast een epoxy laag aan als bescherming. Daarna is de boot klaar om te keren.

III. BINNENWERK

- Breng in ieder spant een ligger aan die beide uiteinden van het spant verbindt. Deze liggers zorgen voor de overdwarse verstijving van de boot.
- De liggers dragen later de doften (zitbankjes).
- Monteer het dolboord rondom op de laatste gang, rustend op verlengstukken van de spanten, oplangers geheten.
- Monteer de stootlijst, aan de buitenzijde. Deze kan gemakkelijk vervangen worden als er ooit schade optreedt. De stootlijst is ook de basis voor de houten klossen en pennen die als dol dienen voor de riemen.
- De laatste loodjes zijn het aanbrengen van vlonders, het maken van roer en helmstok, en een stuurstoel.
- Dan is het houtwerk af, en kan het schilderwerk beginnen.

Voor meer details en foto's: stayles.nl/bouwen ■!